השפעת המסוגלות העצמית של מטופלי ניתוחים בריאטריים על התנהגויות הבריאות של בני המשפחה

ד"ר מרינה וקסלר 1, נטלי כרמלי 2, יפה אטיאס 3, ד"ר כוכבה שרון 4,
מערך אמבולטורי 1, מערך אמבולטורי 2, מנהלת האחיות מערך אמבולטורי 3, מרכזת תחום מחקר 4
המרכז הרפואי "מאיר"

1. רקע:

ההשמנה, המוגדרת כמגפה גלובלית, מהווה אתגר בריאותי מורכב המצריך גיוס כלל המשאבים הזמינים. הטיפולים הקיימים, ובהם ההתערבות הכירורגית, נבחנים כיום לא רק בפריזמה האינדיבידואלית של המטופל, אלא גם בהקשרם המשפחתי-סביבתי. ההשלכות המשמעותיות של ההליך הבריאטרי – הפיזיולוגיות, החברתיות, וההתנהגותיות – טומנות בחובן פוטנציאל רב-עצמה לשינוי מקיף בדפוסי הבריאות של המעגל המשפחתי כולו.

2. מטרות:

- לבחון האם המסוגלות העצמית של מטופלים מנותחים בריאטרית מתווכת שינויים תזונתיים בקרב בני המשפחה.
- להעריך את הקשר בין ארוחות משפחתיות משותפות לבין המסוגלות העצמית של המטופל בהשפעה על הפעילות הגופנית של בני המשפחה.

3. שיטה:

מחקר חתך שכלל 151 מטופלים לאחר ניתוח בריאטרי, כשישה חודשים עד שנתיים לאחר הניתוח. המטופלים במערך האמבולטורי. המשתתפים מילאו שאלון דיווח עצמי שכלל: הערכת מסוגלות עצמית, תדירות משפחתיות משותפות, תפיסת המטופלים את השינוי התזונתי , פעילות גופנית בקרב בני המשפחה ומאפיינים דמוגרפיים נוספים.

4. ממצאים:

- מטופלים בעלי מסוגלות עצמית גבוהה יותר דיווחו על שיפורים משמעותיים יותר בהרגלי התזונה של בני המשפחה ($r=0.235$, $p<0.01$).
- ארוחות משותפות נמצאו קשורות באופן חיובי ומובהק סטטיסטית למסוגלות העצמית של המטופל בהשפעה על השינויים התזונתיים במשפחה ($r=0.226$, $p<0.01$) ועל הפעילות הגופנית של בני המשפחה ($r=0.197$, $p<0.05$).
- ניתוח התיווך הראה כי המסוגלות העצמית של המטופלים לגבי השינויים התזונתיים במשפחה תיווכה באופן מובהק את הקשר בין ארוחות משותפות לבין המסוגלות העצמית של המטופלים בנוגע לפעילות הגופנית של המשפחה ($\beta=0.04$, $p<0.01$).

5. מסקנות והמלצות:

- ממצאי המחקר מדגישים את החשיבות של קשרי הגומלין בין מטופלים בריאטריים לבני משפחותיהם בקידום אורח חיים בריא.
- צוות האחיות נמצא בעמדה ייחודית לתיווך ולחיזוק הקשרים האלה. על ידי עידוד מעורבות המשפחה, תמיכה במסוגלות העצמית של המטופלים וקידום התנהגויות כמו ארוחות משותפות.
- גישה זו מכירה בתפקיד החיוני של המשפחה ויכולה להוביל לתוצאות משופרות ולאיכות חיים טובה יותר הן עבור המטופלים והן עבור בני משפחותיהם.
- שילוב אסטרטגיות הממוקדות במערכות יחסים בטיפול בריאטרי הוא צעד חשוב לקראת גישה הוליסטית ומקיפה יותר לניהול השמנת יתר וקידום בריאות.

6. Reference:

•Caicedo-Bejarano, Y. S., Fuentes-Ramírez, A., & Henao-Castaño, A. M. (2024). The experience underwent by families of people subjected to bariatric surgery: a qualitative study. *Horiz Enferm*,35(1),45–58. http://dx.doi.org/10.7764/Horiz_Enferm.35.1.45-58
•Chan, J. K., & Vartanian, L. R. (2024). Psychological predictors of adherence to lifestyle changes after bariatric surgery: A systematic review. Obesity Science & Practice, 10(1), e741. https://doi.org/10.1002/osp4.74

מרכז רפואי מאיר